

Resultat av elev- och föräldraenkät 2013

2013-08-13

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Resultat	7
1.1.1	Sammanfattning	8
2	Elevenkäter	10
3	Föräldraenkäter	11
3.1	Pedagogisk omsorg	11
3.2	Förskolan	12
3.3	Förskoleklass	13
3.4	Grundskolan år 1-3	14
3.5	Fritidshem	16
3.6	Grundskolan år 5 och 8	17

1 Inledning

Att ta reda på vad föräldrar och elever tycker om sin förskola, pedagogiska omsorg, skola och fritidshem ingår som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Tidigare deltog Tyresö kommun tillsammans med ett antal andra kommuner inom Storstockholmsområdet i en gemensam kundundersökning som gick under namnet Våga Visa. Sedan 2011 genomförs undersökningen via ett upphandlat enkätföretag.

Undersökningen omfattar samtliga verksamheter inom förskolan, pedagogisk omsorg och grundskolan i Tyresö kommun, såväl kommunala som fristående. Sammanlagt har 7 332 elever eller föräldrar ombetts att delta i undersökningen och 4 410 har besvarat enkäten, vilket ger en total svarsfrekvens motsvarande 60 procent.

För tredje året i rad samlar Sveriges kommuner och landsting (SKL) in enkätresultaten från sju av frågorna som elever i grundskolans år 5 och 8 har svarat på. Frågorna ingår i Öppna jämförelser, vilket gör det möjligt att jämföra elevernas svar över hela landet.

I denna rapport presenteras resultaten för respektive verksamhetsform var för sig.

För resultat på enskilda enheter hänvisas läsaren till respektive förskola/skolas webbplats där dessa finns tillgängliga. För att inte äventyra de svarandes anonymitet redovisas enbart resultat som baseras på fler svar än fem personer.

Syfte

Syftet med undersökningen är att ta fram underlag för utvärdering och ett fortsatt kvalitetsarbete ute i verksamheterna.

Enkäten

Enkätfrågorna har främst sin grund i läroplanernas värdegrundsmål, vilka handlar om trygghet, likabehandling, inflytande och ansvar, samarbete och lärmiljö. Frågorna berör också lärarnas förmåga att kunna engagera och stimulera barnen/eleverna till utveckling och lärande. Frågeområdena sorteras in under sex kategorier vilka är: 1) övergripande frågor, 2) utveckling och lärande, 3) ansvar och inflytande för elever, 4) normer och värden, 5) skola och hem, samt 6) styrning och ledning.

Enkäten innehåller 25-30 påståenden som föräldrar respektive elever fick ta ställning till. Enkätens frågor är konstruerade med fasta svarsalternativ bestående av en skala från 1 ”stämmer helt och hållet” till 4 ”stämmer inte alls” samt svarsalternativet ”vet ej”.

För att möjliggöra jämförelser över tid är strävan att använda samma frågor som i tidigare års undersökningar. I 2013 års undersökning har en fråga bytts ut i grundskoleenkäten för elever och föräldrar. Istället för att fråga om eleven tycker att det är roligt att gå i skolan, är numera frågan om eleven trivs i skolan. Några frågor har tagits bort för att korta ned enkäten.

Urval

Undersökningen är en totalundersökning, vilket betyder att samtliga elever eller föräldrar till elever i kommunen deltar inom de utvalda förskole- och skolåren.

Tabell 1. Beskrivande statistik om vilka enkätens målgrupper är och med vilket intervall enkäten skickas ut

Verksamhetsform	Målgrupp	Frekvens
Pedagogisk omsorg	Föräldrar	1 ggr/år
Förskola	Föräldrar	1 ggr/år
Förskoleklass	Föräldrar	1 ggr/år
Fritidshem*	Föräldrar	1 ggr/år
Grundskola åk 1	Föräldrar	Vart 3:e år
Grundskola åk 2	Föräldrar	1 ggr/år
Grundskolan åk 3	Föräldrar	Vart 3:e år
Grundskolan åk 5	Föräldrar och elever	1 ggr/år
Grundskolan åk 8	Föräldrar och elever	1 ggr/år

* Frågor om fritidshem ingår i enkäten förskoleklass samt åk 1-3, dvs. fyra enkäter.

Metod

Elever och föräldrar fick sin enkät via de deltagande skolorna. Föräldrar till elever i årskurs 8 fick sina enkäter hemskickade. Formulären delades ut från den 8 februari och samlades in fram till den 11 mars 2013. Föräldrar med elever i årskurs 8 fick en påminnelse per post. Övriga förskole-/skolenheter fick uppdatering av svarsfrekvensen via e-post. Enheter med mycket låg svarsfrekvens kontaktades per telefon.

Rektorer och lärare har uppmanats att låta eleverna besvara enkäten under skoltid. Elever och föräldrar har kunnat välja mellan att fylla i en pappersenkät eller att svara på en elektronisk enkät. Deltagandet i undersökningen har varit anonymt. För att säkerställa kravet om anonymitet presenteras inte några resultat som baseras på färre än fem svar.

Svarsfrekvenser

Tabell 2. Andel föräldrar och elever som svarat på enkäten

Verksamhetsform	Totalt	Svarande	Svarsfrekvens	Jmf 2012 (procentenhet)
Föräldrar				
Pedagogisk omsorg	82	55	67 %	-7
Förskola	2637	1582	59 %	-11
Förskoleklass	619	362	58 %	-11
Fritidshem*	2535	1367	54 %	**
Grundskola åk 1	650	330	51 %	**
Grundskola åk 2	660	323	49 %	-23
Grundskolan åk 3	606	352	58 %	**
Grundskolan åk 5	576	294	51 %	-23
Grundskolan åk 8	463	230	49 %	-14
Elever				
Grundskolan åk 5	576	448	78 %	-17
Grundskolan åk 8	463	436	94 %	+3

* Frågor om fritidshem ingår i enkäten förskoleklass samt åk 1-3, dvs. fyra enkäter.

** Jämförelser kan inte göras över åren.

Kommentar till tabellen: Svarsfrekvensen har minskat mellan 2012 och 2013 för alla målgrupper utom hos elever i årskurs 8. Målgruppen har dessutom den högsta svarsfrekvensen av alla. Svarsfrekvenserna kan ha påverkats av flera möjliga faktorer. Bland annat har kommunen bytt leverantör av tjänst, vilket skedde med relativt kort tidsfrist för att påbörja planeringen i god tid. Viss inkörningsproblematik har rapporterats från enheterna och det var en otydlighet gällande sista svarsdatum, där tid för postgången inte var medräknad. Svarsperioden har varit kortare än tidigare år, vilket behöver ses över. En skillnad mot föregående år är även att respondentens namn står förtryckt på enkäten. Leverantören kunde på det sättet garantera att respondenten enbart gav ett svar. Det kan ha skapat en osäkerhet kring anonymiteten, vilket i sin tur kan ha bidragit till att respondenter inte svarat. Ett vitt kuvert har dock medföljt för att respondentens svar inte ska visas för mottagaren av enkäten.

Bortfall i enkätundersökningar

Bortfallet i enkätundersökningar har generellt ökat både nationellt som internationellt. Ett stort bortfall från en målgrupp medför att det är svårt att veta ifall de som besvarade enkäten är representativa för hela målgruppen. När bortfallet blir för stort måste frågan ställas om resultatet över huvud taget går att använda.

Svarsfrekvensen påverkas av vilken typ av undersökning som genomförs och vilken metod som tillämpas. Idag är det inte ovanligt att svarsfrekvensen i snitt ligger på omkring 50-55 procent. Statistiska Centralbyrån (SCB), som är Sveriges största producent av statistik, bekräftar att svarsfrekvenserna minskar och ser bekymmersamt på utvecklingen.

1.1 Resultat

I den här rapporten redovisas resultaten av 2013 års elev- och föräldraenkät. Elever och föräldrar har till viss del besvarat samma frågor som i tidigare undersökningar vilket medger jämförelser, inte bara över tid utan även mellan grupperna. Det är dock viktigt att påminna om att attitydundersökningar syftar till att belysa upplevelser och inställningar, men ger däremot inte nödvändigtvis en bild av faktiska förhållanden. En attityd påverkas av omgivningen och kan därför avspegla allmänna opinioner, men också formas av egna erfarenheter och det sammanhang personen befinner sig i.

De utmärkande dragen för årets enkätundersökning är:

Grundskolan

1. Elever och elevers föräldrar svarar att man trivs och känner sig trygg i skolan.
2. Föräldrar till flickor i grundskolan svarar oftare att deras barn trivs i skolan än vad föräldrar till pojkar gör.
3. När eleverna själva får ange hur de trivs är det fler pojkar som svarar att de trivs.
4. Föräldrar anser att deras barn får stöd och hjälp i skolan.
5. Yngre elever och föräldrar till yngre barn/elever är mer positiva till undervisningen än äldre elever.
6. Ca 9 av 10 föräldrar till barn i förskoleklass-åk 5 skulle rekommendera sitt barns skola. Ca 7 av 10 föräldrar till elever i åk 8 och elever i åk 5 skulle göra detsamma. Siffran för elever i årskurs 8 är ca 6 av 10.

Pedagogisk omsorg och förskola

7. Ca 10 av 10 av föräldrarna är nöjd med och kan rekommendera sitt barns pedagogiska omsorg.
8. Ca 9 av 10 av föräldrarna är nöjd med och kan rekommendera sitt barns förskola

Fritidshem

9. Mest nöjd med fritidsverksamheten är föräldrar till barn i förskoleklass och utvecklingen är att de blir allt nöjdare.

1.1.1 Sammanfattning

Trivsel, trygghet och kunskapsresultat

Elever och föräldrar svarar i hög grad att man trivs och känner sig trygg i skolan. Föräldrar till flickor i grundskolan svarar i högre grad än föräldrar till pojkar att deras barn trivs i skolan. När samma fråga riktas till eleverna i grundskolan svarar tvärtom pojkar att de trivs i skolan i högre grad än flickor. Att ha höga värden på trygghet är bra och har visat sig ha ett samband med elevernas kunskapsresultat. I en analys som Sveriges kommuner och landsting har genomfört finner de ett signifikant samband mellan trygghet och meritvärde. Analysen visar att kommuner med tryggare elever tenderar att ha ett högre genomsnittligt meritvärde. Det finns även ett samband mellan det upplevda stödet från lärarna och det genomsnittliga meritvärdet (se sid. 24-25 i *Öppna jämförelser grundskola 2013 – hur motiverar skolan eleverna?*). I årets elevenkät ligger medelvärdet på 3,6 av 4 möjliga vad gäller upplevd trygghet hos såväl elever i årskurs 5 som 8. När det gäller stöd i skolarbetet ligger medelvärdet på 3,7 respektive 3,3 av 4 möjliga.

Undervisning och motivation

När frågorna handlar mer direkt om situationen i klassrummet blir bilden splittrad, men mest positiv. De flesta föräldrar anser att lärarna är bra på att väcka deras barns intresse för skolarbete och att deras barn får det stöd och den hjälp som behövs. Övervägande andelen föräldrar till barn i grundskolan anser dock inte att deras barn kan arbeta utan att bli störd under lektioner och arbetspass. Bilden stämmer överens med elevernas upplevelse, bortsett från att eleverna i mindre grad än föräldrarna anger att skolarbetet gör dem så nyfikna att de får lust att lära sig mer. 6 av 10 elever i årskurs 8 anser inte att skolarbetet gör de så nyfikna att de får lust att lära mer. Eleverna lyfter upp området som viktigt och anser inte att skolorna lever upp till förväntningarna.

Yngre elever är mer positiva till undervisningen än äldre elever

Undersökningen visar att yngre elever och föräldrar till yngre barn/elever oftare är positivt inställda till undervisningen än äldre elever och föräldrar till äldre elever. Att detta förhållande råder bland elever är inget unikt för Tyresö kommun, utan dessa resultat återfinns även på nationell nivå. Detta kan läsas om i rapporten *Attityder till skolan 2012* utgiven av Skolverket. I Sveriges kommuner och landstings rapport *Öppna jämförelser grundskola 2013 – hur motiverar skolan eleverna?* finner de samma mönster. De för en diskussion om vilka orsaker som kan ligga bakom att motivationen sviktar och skoltröttheten ökar i framförallt årskurs 8. Vissa menar att motivationen sviktar som mest detta läsår och att elever i årskurs 9 blir motiverade av att arbeta mot slutförslaget. Äldre elever har sannolikt också högre krav på sina lärare och på skolan. De yngre tonåren är ofta en turbulent tid då kompisar blir allt viktigare, samtidigt som vuxna inte längre har samma auktoritet (se sid 20 i *Öppna jämförelser grundskola 2013*).

Övervägande andel elever och föräldrar skulle rekommendera sin skola

Ca 90 procent av föräldrar till barn i förskoleklassen till och med årskurs 5 skulle rekommendera sitt barns skola. Ca 75 procent av föräldrar till elever i årskurs 8 och elever i årskurs 5 skulle göra detsamma. Siffran för elever i årskurs 8 är ca 60 procent.

Pedagogisk omsorg och förskolan

Föräldrar till barn i kommunens verksamhet för yngre barn är den allra nöjdaste gruppen. Så många som 98 procent av föräldrarna är nöjd med och kan rekommendera sitt barns pedagogiska omsorg, medan motsvarande siffra är 89 procent i förskolan. Inom den pedagogiska omsorgen efterfrågar föräldrar mer *dokumentation* av vad barnen lärt sig, *information* om hur barnet utvecklas samt information om läroplanen och annat som styr skolan. Inom förskolan efterfrågar föräldrar mer *inflytande* i förskolans verksamhet och inbjudan till diskussioner om sina barns utveckling.

Fritidshem

Föräldrar är generellt mer nöjda med den verksamhet som bedrivs i skolan än i fritidshemmet. Mest nöjd med verksamheten är föräldrar till barn i förskoleklass. Föräldrar till barn i fritidshemmet efterfrågar att verksamheten ska ta tillvara på barnens påverkan på de gemensamma aktiviteterna.

2 Elevenkäter

Elevenkäterna har riktats till elever i årskurserna 5 respektive 8. Svarsfrekvensen är god.

Generellt är elever i årskurs 5 mer positiva i sina svar än svaren för Tyresö kommun i stort, medan elever i årskurs 8 är mer negativa i sina svar än Tyresö kommun i stort.

Förändringar i positiv riktning

Fler elever i årskurs 8 trivs i skolan – en ökning med 102 procent (46 procentenheter) sedan 2011. Detsamma gäller elever i årskurs 5 där trivseln har ökat med 23 procent (17 procentenheter) sedan 2011. Detta är högst sannolikt en effekt av att frågeställningen har förändrats. Förut var lydelsen ”jag tycker att det är roligt att gå i skolan” och nu är lydelsen ”jag trivs i skolan”. Frågan är om detta ens mäter samma sak.

Trots ett medelvärde på 3,5 av 4 är trivseln ändå ett område som eleverna i årskurs 5 inte är nöjda med och som de anser är viktigt att jobba med. Pojkar trivs generellt bättre i skolan än flickor.

Förändringar i negativ förändring

Bland elever i årskurs 5 har inga större negativa förändringar skett mellan åren. Bland elever i årskurs 8 gäller detsamma. Den största negativa förändringen är att 18 procent (14 procentenheter) färre elever anser att de är med och planerar sitt arbete 2013 jämfört med 2011.

Lärarna får höga betyg

Bland elever i årskurs 5 får lärarna genomgående höga betyg. Även elever i årskurs 8 anser att de har bra lärare.

Arbetet med likabehandling, kränkande behandling och kamratskap får goda resultat

Både elever i årskurs 5 och 8 ger skolorna höga betyg vad gäller skolornas likabehandlingsarbete. De känner sig trygga och känner förtroende för att de vuxna skulle rycka in om någon elev skulle behandlas illa. Eleverna anser sig även bra behandlade av andra elever.

Vilka faktorer bör uppmärksammas för att få nöjdare elever i kommunens grundskola (fristående och kommunal)?

Områden som elever i årskurs 5 lyfter upp som viktiga och där många elever inte anser att skolorna lever upp till förväntningarna är trivseln i skolan och påverkan- att rektorn ska lyssna till vad eleverna tycker.

Området som elever i årskurs 8 lyfter upp som viktigt och där många elever inte anser att skolorna lever upp till förväntningarna är lusten att lära. 6 av 10 elever anser att skolarbetet inte gör de så nyfikna att de får lust att lära mer. Även i 2012 års enkät fick detta område motsvarande låga betyg. Medelvärdet har varit konstant lågt sedan tre år tillbaka, endast 2,2 av 4. Åsikten är densamma oavsett kön. En faktor som hör till lusten att lära är även frågan om läraren gör lektionerna intressanta. Även här får skolorna lågt genomsnittsbetyg av eleverna i årskurs 8.

Skulle eleverna rekommendera sina kompisar att gå i sin skola?

7 av 10 elever (74 procent) i årskurs 5 skulle rekommendera sin skola till en kompis. 6 av 10 elever (62 procent) i årskurs 8 skulle göra detsamma. För elever i årskurs 5 är resultatet oförändrat mellan 2012 och 2013 medan färre elever i årskurs 8 skulle rekommendera sin skola 2013 jämfört med 2012.

En minst lika viktig variabel att studera är hur många elever som **inte alls** skulle råda sin kompis att välja sin skola (elever som svarat ”stämmer inte alls”).

I årskurs 5 skulle 9 procent inte göra detta, och i årskurs 8 skulle 15 procent inte göra detta. Detta är en förbättring från hur det såg ut 2012. Siffran för åk 5 var då 17 procent och för åk 8 var den 28 procent. Fler elever har blivit mindre bestämda i sin uppfattning om sin skola, dvs. att de i högre grad svarar ”vet inte” eller använder de mer allmänt hållna kategorierna ”stämmer ganska dåligt” och ”stämmer ganska bra”.

3 Föräldraenkäter

Föräldraenkäterna har riktat sig till föräldrar med barn och ungdomar inom den pedagogiska omsorgen, förskolan, förskoleklass, grundskolan år 1-3, fritidshem, och grundskolan år 5 och 8.

Som inledning till varje föräldraenkät görs en kortare sammanfattning av respektive skolform. Texten är hämtad från Skolverkets hemsida 2013-07-01, <http://www.skolverket.se/skolformer>. Texterna är fritt förkortade.

3.1 Pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg erbjuds istället för förskola eller fritidshem och vänder sig till barn i samma åldrar (1-12 år) som de barn och elever som går i förskola och på fritidshem. Pedagogisk omsorg är ingen skolform och styrs inte av några läroplaner. Inom den pedagogiska omsorgen finns inga krav på högskoleutbildad personal och i den pedagogiska omsorgen bedrivs ingen undervisning eller utbildning. Verksamheten styrs av skollagen och förskolans läroplan ska vara vägledande. Verksamheten ska utgå från barnets bästa och barngrupperna ska ha lämplig sammansättning och storlek. (Utdrag från www.skolverket.se)

Föräldrar till barn i den pedagogiska omsorgen är generellt väldigt nöjda med verksamheten. Medelvärdet per fråga pendlar mellan höga 3,4 och 4,0 på en fyrgradig skala. Så många som 98 procent av föräldrarna är nöjd med och kan rekommendera sitt barns familjedaghem. Siffrorna är oförändrade sedan föregående år.

Områden som har lägre betyg

Områden som hör till utveckling och lärande samt skola och hem får de lägre betygen av föräldrarna. Dit hör dokumentation av vad barnen lärt sig, information om hur barnet utvecklas och information om läroplanen och annat som styr skolan.

Förändringar i negativ förändring

Området som utvecklats i negativ riktning är utveckling och lärande. Färre föräldrar svarar ”vet ej” utan svarar att ”det inte stämmer” på frågan om dokumentationen av barnets utveckling.

3.2 Förskolan

Förskolan styrs av skollagen och läroplanen. Barnen i förskolan ska få en god pedagogisk verksamhet. Förskolan ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som går där. Barnen ska få möjlighet att lära sig saker genom att leka, skapa och utforska – på egen hand, i grupp och tillsammans med vuxna. Att skapa trygghet för både barn och föräldrar är en viktig uppgift för förskolan. Förskolans lokaler och utrustning ska bidra till barnens utveckling och lärande. Barngrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek och barnen ska ha en god miljö i förskolan. Det ska finnas utbildade förskollärare i förskolan, men det får också finnas annan personal som har en utbildning eller erfarenhet som kan främja barnens utveckling och lärande. (Utdrag från www.skolverket.se)

Förskolan i Tyresö kommun får höga genomsnittsbetyg av föräldrarna. Svaren på alla frågor ligger över ett medelvärde på 3 av 4 möjliga. Föräldrarna är en engagerad grupp som tar ställning och anser att frågorna om förskolan är viktiga. Området som får bäst betyg av alla är normer och värden. Det är högt värderat av föräldrar och de flesta anser att förskolan lever upp till deras förväntningar. I detta område ingår till exempel förskolans arbete med kränkande behandlingar, konflikthantering, trygghet och att personalen bryr sig om barnen. Det bör även noteras att området normer och värden har många föräldrar som svarat ”vet ej” på frågorna, vilket även indikerar att det är ett arbete som uppfattas som svårt för föräldrarna att ta ställning till.

Personalen uppfattas som mycket kompetent

Personalen på förskolan har högt förtroende hos föräldrarna. Så många som 91 procent av 1 582 föräldrar anser detta. Denna siffra har sjunkit lite sedan föregående år, men ligger fortfarande högt.

Vilka faktorer bör uppmärksammas för att få nöjdare föräldrar i kommunens förskolor (fristående och kommunal)?

Områden som föräldrar till barn i förskolan lyfter upp som viktiga och där många föräldrar inte anser att förskolorna lever upp till förväntningarna är samarbetet skola och hem. Detta område har även relativt låga medelvärden.

De tre frågor som lyfts särskilt är:

- 1) Det finns möjlighet för mig som förälder att ha inflytande i förskolans verksamhet (medelvärde 3,1)
- 2) Personalen är intresserad av mina synpunkter och önskemål (medelvärde: 3,3)
- 3) Förskolan ger mig möjlighet att vara med och diskutera hur mitt barn stöds på bästa sätt (medelvärde 3,4)

3.3 Förskoleklass

Förskoleklassen är en frivillig skolform för sexåringar som ska fungera som en övergång mellan förskolan och den obligatoriska skolan. De allra flesta sexåringar i Sverige är inskrivna i förskoleklass. Förskoleklassen får sin identitet genom kombinationen av förskolans och grundskolans arbetssätt och metodik. Förskolans läroplan gäller inte för förskoleklassen. Syftet med förskoleklassen är att den ska stimulera varje elevs utveckling och lärande och förbereda dem för fortsatt utbildning samt främja elevernas harmoniska utveckling. Utbildningen ska utgå från en helhetsyn på eleven och elevens behov. Verksamheten pågår under ungefär tre timmar per dag. Resten av dagen är de flesta eleverna i fritidsbem eller i pedagogisk omsorg. (Utdrag från www.skolverket.se)

Trenden är att allt fler föräldrar med barn i förskoleklass är nöjda med verksamheten i sitt barns skola. Mellan 2011 och 2013 har andelen nöjda ökat med ca 10 procent (9 procentenheter) och idag uppger totalt 95 procent att de är nöjda med verksamheten. Resultaten för 2013 visar en generell positiv utveckling, det vill säga att föräldrar blir mer nöjda på de flesta områden.

Resultaten ligger i topp bland grundskolans föräldrar

Föräldrar till barn i förskoleklass skiljer sig från andra föräldrar i grundskolan genom att de i betydligt högre grad anser att lärarna är bra på att väcka sina barns intresse för skolarbete. Dessutom anser 96 procent av föräldrarna att lärarna är kompetenta, vilket även det är ett toppresultat.

Att uppmärksamma är att så mycket som 40 procent av föräldrarna har angett att de inte vet om deras barn är med och planerar sitt skolarbete. De föräldrar som har tagit ställning i frågan anser i mindre grad att deras barn får vara med och planera sitt arbete.

Områden som har lägre betyg

17 procent av föräldrarna anser att de inte får tydlig information om hur deras barn ligger till i förhållande till kunskapskraven. Detta är något sämre än övriga föräldrar i grundskolan.

Vilka faktorer bör uppmärksammas för att få nöjdare föräldrar i kommunens förskoleklasser (fristående och kommunal)?

Områden som föräldrar till barn i förskolan lyfter upp som viktiga och där många föräldrar inte anser att förskolorna lever upp till förväntningarna är arbetet med normer och värden. Varje fråga var för sig får relativt bra omdömen men förväntningarna är högre. Det handlar om trygghet, kränkande behandling och om personalen ingriper om någon elev behandlas illa i skolan

3.4 Grundskolan år 1-3

Barnen i Sverige går i skolan från höstterminen det år då barnet fyller sju år till och med vårterminen i årskurs 9 (årskurs 10 i specialskolan). Barnen går då i grundskola, grundsärskola, specialskola eller sameskola. Utbildningen är obligatorisk, vilket innebär att barnen har rätt till utbildning. (Utdrag från www.skolverket.se)

Svarsfrekvensen för framförallt föräldrar i åk 1-2 är låg och knappt hälften av föräldrarna har lämnat sina synpunkter. Slutsatserna bör därför utläsas med viss försiktighet. Föräldrar till barn i åk 1-3 har svarat förvånansvärt lika på enkätfrågorna.

För att bilda sig en uppfattning om föräldrarnas generella åsikt om grundskolans lägre skolår är två frågor av vikt – om barnet trivs och om föräldern kan tänka sig att rekommendera sitt barns skola.

Tabell 3. Andel föräldrar i grundskolans lägre skolår (åk 1-3) svar på påståendet ”mitt barn trivs i skolan” samt ”jag rekommenderar mitt barns skola”

	Mitt barn trivs i skolan (%)*	Mitt barn trivs ej i skolan (%)*	Medelvärde (skala 1-4)	Jag kan rekommendera mitt barns skola (%)*	Jag kan ej rekommendera mitt barns skola (%)*	Medelvärde (skala 1-4)
Årskurs 1	95 %	5 %	3,6	87 %	9 %	3,4
Årskurs 2	94 %	6 %	3,5	87 %	10 %	3,4
Årskurs 3	94 %	6 %	3,5	90 %	8 %	3,5

* Svaren är redovisade som en hopslagning av fyra kategorier till två. ”Stämmer helt och hållet” och ”stämmer ganska bra” har blivit stämmer och ”stämmer ganska dåligt” och ”stämmer inte alls” har blivit stämmer inte.

Grundskolan får höga betyg gällande trivsel, både när man tittar på det genomsnittliga betyget (medelvärdet) och hur många procent som svarat att barnet trivs. Det är trots detta bekymmersamt att ett 50-tal barn inte trivs i sin

skola. När man istället tittar på hur många föräldrar som skulle rekommendera sitt barns skola sjunker andelen.

Det uppstår ett gap mellan de som anger att deras barn trivs och om de skulle rekommendera skolan. Gapet är som störst i årskurs 1 där 8 procentenheter färre anger att de skulle rekommendera skolan än de som anger att barnet trivs. Gapet kan handla om inflytande och samarbetet skola-hem. Det är faktorer som är viktiga ur ett föräldraperspektiv.

Föräldrar till barn i yngre åldrar anser i högre grad att lärarna är bra på att väcka deras barns intresse för skolarbete än föräldrar till äldre barn.

Områden som har lägre betyg

Utmärkande för årskurs 2 är att föräldrarnas svar ligger under snittet för grundskolan på alla frågor inom området normer och värden.

Det råder en samstämmighet i alla årskurser i frågan om eleverna kan arbeta utan att bli störd under lektioner och arbetspass. Fyra av tio föräldrar anser att deras barn inte har en bra arbetsro i skolan.¹ Det är endast i årskurs 2 som det finns jämförande siffror från 2012. De visar att andelen ökar med 44 procent (12 procentenheter) mellan 2012 och 2013.

Vilka faktorer bör uppmärksammas för att få nöjdare föräldrar i kommunens lägre år i grundskolan (åk 1-3, fristående och kommunal)?

Områden som föräldrar till barn i de lägre skolåren lyfter upp som viktiga och där många föräldrar inte anser att förskolorna lever upp till förväntningarna är om barnet får det stöd och den hjälp som behövs. Generellt får frågan bra genomsnittliga värden, men området är så viktigt att föräldrarna ändå anser att skolan ska prioritera området mer. Detta gäller för såväl åk 1,2 och 3.

Ytterligare ett område som lyfts upp som prioriterat är att lärarna är engagerad i barnets utveckling. För årskurs 2 gäller att arbeta med normer och värden.

¹ Andel föräldrar som anser att deras barn inte kan arbeta utan att bli störd är: åk 1: 41 procent, åk 2: 39 procent och åk 3: 35 procent. Siffror från 2013 års föräldraenkät.

3.5 Fritidshem

Fritidshemmets uppgift är att komplettera förskoleklassen och skolan och att möjliggöra för föräldrar att förena föräldraskap med förvärvsarbete eller studier. Enligt skollagen ska fritidshemmet stimulera eleverns utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid. Fritidshemmet har en viktig uppgift att främja allsidiga kontakter och social gemenskap. Fritidshem är en pedagogisk gruppverksamhet för elever från 6 års ålder till och med vårterminen de är då de fyller 13 år. Uppgiften är att komplettera utbildningen i [...] skolan samt erbjuda elever en meningsfull fritid och rekreation. Samtidigt ska fritidshemmet vara organiserat så att det möjliggör för föräldrar att förvärvsarbete eller studera. Fritidshemmet styrs av skollagen (kapitel 1-6 samt 14). Dessutom ska fritidshemmet tillämpa del 1 och 2 av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet från 2011. Utbildningen ska ta till vara elevernas lust att lära. Den bör utgå från elevernas intressen och erfarenheter och anpassas till att elever har olika förutsättningar. (Utdrag från www.skolverket.se)

Tabell 4. Andel föräldrar till barn i förskoleklass samt åk 1-3 svar på påståendet: ”jag är nöjd med verksamheten på mitt barns fritidshem” och ”jag är nöjd med verksamheten i mitt barns skola”

	Andel föräldrar som är nöjda med verksamheten på sitt barns fritidshem (%)*	Andel föräldrar som är nöjda med verksamheten på sitt barns skola (%)	Andel föräldrar som <u>inte</u> är nöjda med verksamheten på sitt barns fritidshem (%)*	Andel föräldrar som <u>inte</u> är nöjda med verksamheten på sitt barns skola (%)
Förskoleklass	88 %	95 %	9 %	6 %
Årskurs 1	86 %	89 %	13 %	10 %
Årskurs 2	78 %	87 %	18 %	13 %
Årskurs 3	80 %	88 %	15 %	11 %

* Svaren är redovisade som en hopslagning av fyra kategorier till två. ”Stämmer helt och hållet” och ”stämmer ganska bra” har blivit stämmer och ”stämmer ganska dåligt” och ”stämmer inte alls” har blivit stämmer inte.

Föräldrar är generellt mer nöjda med den verksamhet som bedrivs i skolan än fritidshemmet. Föräldrar till barn i förskoleklass är mest nöjd med fritidshemmets verksamhet och utvecklingen är att de blir allt nöjdare. 85 procent av föräldrarna (oavsett barnens årskurs) anser att fritidshem och skola samarbetar.

Information får lågt betyg

Frågan om information får lågt medelbetyg av föräldrar till barn i alla årskurser. 1 av 3 föräldrar anser att personalen på fritidshemmet inte informerar dem om hur deras barn har det på fritidshemmet.

Osäkerhet kring barnens påverkan på aktiviteterna

1 av 3 föräldrar anser att de inte vet om deras barn är med och påverkar de gemensamma aktiviteterna på fritidshemmet.

Vilka faktorer bör uppmärksammas för att få nöjdare föräldrar till barn i kommunens fritidshem (fristående och kommunal)?

Den faktor som lyfts upp som viktig men där fritidshemmen inte lever upp till föräldrarnas förväntningar är barnens påverkan på de gemensamma aktiviteterna på fritidshemmet. Detta gäller framförallt barn i förskoleklass.

3.6 Grundskolan år 5 och 8

Barnen i Sverige går i skolan från höstterminen det år då barnet fyller sju år till och med vårterminen i årskurs 9 (årskurs 10 i specialskolan). Barnen går då i grundskola, grundsärskola, specialskola eller sameskola. Utbildningen är obligatorisk, vilket innebär att barnen har rätt till utbildning. (Utdrag från skolverket.se)

Svarsfrekvensen är låg och knappt hälften av föräldrarna har lämnat sina synpunkter. Slutsatserna bör därför utläsas med viss försiktighet.

För att bilda sig en uppfattning om föräldrarnas generella åsikt om grundskolans högre skolår är två frågor av vikt – om barnet trivs och om föräldern kan tänka sig att rekommendera sitt barns skola.

Tabell 5. Andel föräldrar i grundskolans högre skolår (åk 5 och 8) svar på påståendet ”mitt barn trivs i skolan” samt ”jag rekommenderar mitt barns skola”

	Mitt barn trivs i skolan (%)*	Mitt barn trivs ej i skolan (%)*	Medelvärde (skala 1-4)	Jag kan rekommendera mitt barns skola (%)*	Jag kan ej rekommendera mitt barns skola (%)*	Medelvärde (skala 1-4)
Årskurs 5	93 %	7 %	3,5	87 %	9 %	3,4
Årskurs 8	86 %	13 %	3,2	74 %	22 %	2,9

* Svaren är redovisade som en hopslagning av fyra kategorier till två. ”Stämmer helt och hållet” och ”stämmer ganska bra” har blivit stämmer och ”stämmer ganska dåligt” och ”stämmer inte alls” har blivit stämmer inte.

Grundskolan får högre betyg av föräldrar till barn i årskurs 5 än årskurs 8. Liksom bland föräldrar till barn i lägre skolåldern uppstår ett gap mellan upplevd trivsel i skolan och om man skulle rekommendera sitt barns skola.

Så mycket som 22 % (ca 50 personer) av föräldrarna till elever i årskurs 8 skulle inte rekommendera sitt barns skola. Den procentuella skillnaden är lika mellan 2012 och 2013 men medelvärdet var högre 2012, vilket innebär att fler föräldrar kunde rekommendera skolan 2012 jämfört med 2013.

Förändringar i positiv riktning

Föräldrar till elever i årskurs 5 kan i högre grad rekommendera sitt barns skola, är nöjd med verksamheten samt har ökat förtroende för lärarna och skolledningen jämfört med föregående år.

Det finns ytterligare ett område som pekar i positiv riktning och det är trivseln. Detta är högst sannolikt en effekt av att frågeställningen har förändrats. Förut var lydelsen ”mitt barn tycker att det är roligt att gå i skolan” och nu är lydelsen ”mitt barn trivs i skolan”. Frågan är om detta ens mäter samma sak.

Områden som har lägre betyg

Generellt är föräldrar till barn i årskurs 8 mer negativa till sitt barns skola än övriga föräldrar. Även jämfört med vad tidigare års föräldrar till elever i åk 8 har svarat är årets resultat mer negativa.

Vilka faktorer bör uppmärksammas för att få nöjdare föräldrar i kommunens högre år i grundskolan (åk 5 och 8, fristående och kommunal)?

Områden som föräldrar till barn i de högre skolåren lyfter upp som viktiga och där många föräldrar inte anser att skolorna lever upp till förväntningarna är av olika art för årskurs 5 och 8. För föräldrar i årskurs 5 handlar det i högre grad om lärmiljön och för årskurs 8 handlar det mer om lärare och skolledning.

De fyra frågor som lyfts särskilt av föräldrar i årskurs 5 är:

- 1) Mitt barn får det stöd och den hjälp som behövs. (Medelvärde: 3,3).
- 2) Lärarna är engagerade i mitt barns utveckling. (Medelvärde: 3,4).
- 3) Mitt barn uppmuntras till att ta ansvar i skolan. (Medelvärde: 3,5).
- 4) Skolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som till exempel mobbning. (Medelvärde: 3,4).

De två frågor som lyfts särskilt av föräldrar i årskurs 8 är:

- 1) Förtroende för rektor (eller motsvarande). 1 av 4 anser sig inte ha förtroende för rektor/ledningen. Detta ökar i negativ riktning. (Medelvärde 2,8).
- 2) Kompetenta lärare. 1 av 5 anser inte att deras barn har kompetenta lärare. Detta ökar i negativ riktning. (Medelvärde: 3,0).